

МАЪНАВИЙ ТАҲДИДНИНГ МИЛЛИЙ ЎЗЛИГИМИЗНИ БУЗИШГА УРИНИШЛАРИНИНГ БАЪЗИ МАСАЛАЛАРИ

**Норбўтаев П.- тарих фанлари номзоди
Қашқадарё ВХТХҚТМОИ
“Ижтимоий-иқтисодий фанлар” кафедраси мудири
Ҳамраева Н. - Қарши педагогика коллежи ўқитувчиси**

“.... Ҳозирги мураккаб ва таҳликали замонда миллий ўзлигимиз, азалий қадриятларимизга ёт ва бегона бўлган турли хил хуружлар, ёшларимизнинг онги ва қалбини эгаллашга қаратилган ғаразли интилишлар тобора кучайиб бораётгани барчамизни янада ҳушёр ва огоҳ бўлишга даъват этиши табиийдир.”¹

Инсониятнинг кўп минг йиллик тарихи ва тажрибаси шунбан далолат берадики, дунёдаги зўравон ва тажовузкор кучлар қайси бир халқ ёки мамлакатни ўзига тобе қилиб, бўйсундурмоқчи бўлса, унинг бойликларини эгалламоқчи бўлса, авваламбор, уни қуролсизлантиришга, яъни энг буюк бойлиги бўлмиш миллий қадриятлари, тарихи ва маънавиятидан жудо қилишга уринади. Бунинг тасдиғини узоқ ва яқин тарихдаги кўп-кўп мисолларда кўриш мумкин.

Бинобарин, президентимиз таъкидлаганларидек, “...четдан кириб келаётган ҳар хил зарарли таъсирларидан, “оммавий маданият” ниқоби остидаги таҳдид ва хатарлардан асраш масалалари бир зум ҳам эътиборимиздан четда қолмаслиги даркор.”²

Маънавиятга қарши қаратилган ҳар қандай таҳдид ўз-ўзидан мамлакат хавфсизлигини, унинг миллий манфаатларини, соғлом авлод келажагини таъминлаш йўлидаги жиддий хавфлардан бирига айланиши ва охир-оқибатда жамиятни инқирозга олиб келиши мумкин. Шунинг учун ҳам – бу Шарқ ёки Ғарб мамлакатларда бўладими, олис Африка ва Осиё қитъаси бўладими маънавиятга қарши қандайдир таҳдид пайдо бўладиган бўлса, ўзининг бугунги

¹ Каримов И.А. «Она юртимиз бахту иқболи ва буюк келажаги йўлида хизмат қилиш-энг олий саодатдир» асари. Т.: “Ўзбекистон”. 2015 й. Б. 267.

² Ўша адабиёт. Б. 267- 268.

куни ёки эртанги истиқболини ўйлаб яшайдиган ҳар бир онгли инсон, ҳар бир халқ ташвишга тушиши табиий, албатта. Бу ҳақда гапирганда фақат битта миллат ёки халқ ёки миллий қадриятларни баъзи бирлари ҳақида фикр юритиш масалани ўта тор тушуниш бўлади.

Бугунги кунда айрим тадқиқотчилари қайд этганларидек, маънавий таҳдидларда ҳам бартараф этиш ана шундай аждарҳога курашиш билан қиёслаш мумкин.¹

Ушбу жараённинг салбий жиҳати энг аввало Юртбошимиз китобида маънавий таҳдидга берилган қуйидаги таърифда яққол ифодаланган: “Маънавий таҳдид деганда, аввало, тили, дини, эътиқодидан қатъи назар, ҳар қайси одамнинг том маънодаги эркин инсон бўлиб яшашига қарши қаратилган, унинг айнан руҳий дунёсини издан чиқариш мақсадини кўзда тутадиган мафкуравий, ғоявий ва информацион хуружларни назарда тутиш лозим, деб ўйлайман.”²

Агарки, масалага ушбу таъриф нуқтаи назаридан қарайдиган бўлсак, маънавиятимизга қарши қаратилган ҳар қандай хуруж - бу миллатимизни миллат қиладиган, асрлар, минг йиллар давомида аجدодлардан авлодларга ўтиб келаётган ўзига хос ва ўзига мос хусусиятларга, миллий ғурур, миллий ифтихор туйғусига, бизни доимий равишда тадрижий таракқиётга чорлайдиган, шу йўлдаги барча асорат ва иллатлардан халос бўлиб, озод ва фаровон ҳаёт барпо этишдек эзгу мақсадларимизга катта зарба берадиган мудҳиш хавф-хатарларни англатади. Бошқача қилиб айтадиган бўлсак, бундай мафкуравий хуружлар миллий ва диний томирларимизга болта уришини, улардан бизни бутунлай узиб ташлашдек ёвуз мақсадларни кўзлашини, ўйлаймизки, юртимизда яшайдиган соғлом фикрли ҳар бир одам яхши тушунади.

Халқ ва жамият маънавиятига, жумладан миллий ва миллатлараро муносабатларга бундай хавфлар кўп ва хилма хил бўлиб, улардан баъзи бирларини келтириб ўтиш мақсадга мувофиқдир.

¹ Қаранг: Умарова Н. “Халоскор куч ёхуд маънавий оламни асраш қайғуси// Манба: Маънавий юксалиш йўлида. Т. “Маънавият” 2008, 42 бет.

² Каримов И. А. “Юксак маънавият – енгилмас куч” .Тошкент. “Маънавият” 2008, Б.13-14.

Президентимиз Ислом Каримов “Ўз келажагимизни ўз қўлимиз билан кураимиз” мавзуида 1999 йил 2 февралда “Туркистон” газетаси муҳбири саволларига жавобларида мазкур хавфларнинг бир нечасини кўрсатиб берган эди. Юртбошимизнинг ўқтиришича, бундай маънавий таҳдидларга ислом динини сиёсатлаштириш орқали ҳокимиятни қўлга киритишга уриниш, собиқ Иттифоқни қумсаш ва уни қайта тиклашга уриниш, ўзбек миллатининг тарихини сохталаштириш намоён бўлаётганини илмий-назарий ва амалий таҳлил этиб берган эди. Шунга кўра миллий ва миллатлараро муносабатларга Ўзбекистоннинг миллий тараққиётига жиддий хавф солаётган таҳдидларнинг биринчиси ислом динини сиёсатлаштириш ва шунингдек ҳукмронлик қилиш, мамлакатда ҳокимиятни ўз қўлига олишга уринишдир. Чунки мамлакатимизнинг узоқ ва яқин масофада жойлашган айрим ислом давлатларида ўрта асрларда мавжуд бўлган мусулмон халифалигини тиклашни ўз олдига мақсад қилиб қўйган муайян ташкилотлар мавжуд. Улар катта маблағ ва маънавий-мафкуравий таъсир кўрсатиш воситаларига эга.

Табиийки, халқимиз ва мамлакатимиз раҳбарияти ёвуз кучларнинг бундай интилишларига асло йўл қўя олмайди. Мустақил давлатимизнинг бу масаладаги йўли аниқ ва қатъий: дин диннинг ишини, давлат давлатнинг ишини қилсин. Шундай экан халқимиз ва ҳукуматимиз диндан сиёсий мақсадларда ҳар қандай ёвуз ниятлар йўлида фойдаланишда мутлақо қаршидирлар.

Мамлакатдаги миллий ва миллатлараро муносабатлар Ўзбекистоннинг миллий тараққиётига жиддий хавф солаётган маънавий-мафкуравий таҳдиднинг иккинчиси собиқ Иттифоқни қумсаш ва уни қайта тиклашга уринишга интилаётган кучлар ҳамда ғояларнинг мавжудлигидир.

Халқимиз ва мамлакатимиз раҳбарияти бу каби ғаразли қарашлар билан сира келиша олмайди. Зеро, дунёдаги ҳар бир халқ, жумладан ўзбек халқининг ҳам тарихи бетакрордир. Юртбошимиз таъкидлаганидек, “Биз жахон майдонида куни кеча пайдо бўлган халқ эмасмиз. Бизнинг миллатимиз кўҳна Хоразм заминиди “Авесто” пайдо бўлган замонлардан ўз ҳаёти ва ўз маданиятини ўз тарихи билан яшаб келади... бунга тарихий илмий маданий асосларимиз бор.

Бутун дунё ҳамжамияти бизнинг буюк тарихимиз, маданиятимизни эътироф этиб, бугунги кунда ўзини шу ном билан танийди ва ҳурмат қилади”¹

Ушбу фикрнинг исботи учун биргина мисолнинг ўзи кифоя. Мустақил Ўзбекистоннинг Бухоро, Хива, Самарқанд, Тошкент, Термиз, Шахрисабз, Қарши, Марғилон каби шаҳарларнинг кўп йиллик тарихи ва халқимизнинг Ал-Хоразмий, Фарғоний, Беруний, Ибн Сино, Замахшарий, Мангуберди, Амир Темур, Улуғбек, Алишер Навоий, Заҳриддин Бобур каби алломалари ва давлат арбобларининг таваллуд топган юбилейларининг жаҳон миқёсда нишонланаётганлиги яққол исботлайди.

Юқорида таъкидланганлар миллий ва миллатлараро муносабатларга маънавий таҳдидларнинг ташқи кўринишларини ифодалайди. Лекин бу жараёнга ташқи таҳдидлардан ташқари ички таҳдидлар ҳам мавжуд. Бунга Президентимизнинг “Юксак маънавият – енгилмас куч” китобидан қайд этилган гиёҳвандлик, “оммавий маданият”, миссионерлик, прозелитизм, терроризм каби таҳдидлар, худди шунингдек, худбинлик ва лоқайдлик, қариндош-уруғчилик ва маҳаллийчилик, коррупция ва манфаатпарастлик, бошқаларни менсимаслик каби иллатлар ҳам салбий таъсир кўрсатади.

Шундай экан, миллатни, унинг тарихини асраш авайлаб ҳимоя қилиш керак. Маънавий мафкуравий тадбирларда масаланинг шу жиҳатига албатта эътибор қаратиш зарур.

1.Каримов И. А. Ўз келажакимизни ўз қўлимиз билан кураимиз. Тошкент, “Ўзбекистон” 1999. 301-бет.